

KONKURSSIASIAMIEHEN TOIMISTO

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2008

KONKURSSIASIAMIEHEN TOIMISTO

Bulevardi 30 B 2 krs.

PL 157

000121 HELSINKI

Puhelin

010 366 5111

Telefaksi

010 366 5110

Internet

www.konkurssiasiamies.fi

1. Johdon katsaus

Oikeusministeriön yhteydessä toimii konkurssipesien hallinnon valvontaa ja julkisselvityksiä varten konkurssiasiamies. Konkurssiasiamiehen tulee tarpeellisessa laajuudessa seurata yrityksen saneerausmenettelyjen toimeenpanoa.

Vuoden 2008 aikana pantiin vireille 2 615 konkurssia, mikä on 16 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Yrityssaneerauksia pantiin vireille 304, mikä on samaa tasoa kuin vuotta aiemmin. Konkurssien määrä on lähtenyt kasvuun vuoden kolmannella neljänneksellä yleisen taloudellisen tilanteen heikentymisen myötä.

Merkillepantavaa on myös, että konkurssiin asetettiin entistä suurempia yrityksiä. Konkurssi alkoi viidessä yli 200 työntekijän yrityksessä, joista yksi oli pörssiyhtiö.

Julkisselvityksiä käynnistetään vuoden 2008 aikana 47 konkurssipesässä. Näiden perusteella konkurssisiin liittyviä talousrikoksia saatiin esitutinnan piiriin ja käynnistettiin velkojien etua turvaavia takaisinsaantioikeudenkäyntejä. Julkisselvitystoiminnan tulokset ja vaikuttavuus voidaan arvioida vasta pidemmän aikavälin kokemusten perusteella.

Konkurssiasiamiehen toimiston työmäärä on huonosta taloudellisesta tilanteesta johtuen selvästi kasvamassa. Uusiin laman tuomiin haasteisiin on nyt kuitenkin helpompi vastata kuin 1990-luvun alun tilanteessa. Maksukyvyttömyyslainsäädäntö on kokonaan uudistettu. Uusi konkurssilaki tuli voimaan 2004 ja vuonna 1993 voimaan tullutta yrityssaneerailakia parannettiin vuonna 2007. Lisäksi sektorin kansainvälisiä toimivaltasuhteita säätelevä EY:n maksukyvyttömyysasetus tuli voimaan vuonna 2002. Konkurssiasiamiehen toimistolla on ammattitaitoiset resurssit pesänhoitajien valvontaan ja neuvontaan. Konkurssiasiaain neuvottelukunnan antamat suositukset hyvästä pesänhoitotavasta antavat pesänhoitajille lisäksi käytännön työtä tukevat ohjeet. Kaiken kaikkiaan pahenevan maksukyvyttömyystilanteen hallintaan on nyt olemassa ajanmukaiset ja hyvät työkalut.

2. Vaikuttavuus

Konkurssiasiamiehen toimistolla on kolme keskeistä vaikuttavuustavoitetta: Hyvän pesänhoitokäytännön aikaansaaminen, konkurssisiin liittyvän harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunta sekä hyvän selvittäjäntävän aikaansaaminen yrityssaneerauksissa.

Näihin vaikuttavuustavoitteisiin liittyviä suoritteita on käsitelty kohdassa 4.

Julkisselvitysten ja erityistarkastusten keskeiseksi vaikuttavuustavoitteeksi on valittu konkurssissa havaitun talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta. Julkisselvitys- ja erityistarkastuskohteiden valinnan kriteerit on määritelty tätä silmällä pitäen. Julkisselvitysten kohteena on pääasiassa sellaisia varattomia konkurssipesiä, joissa velallisen toiminnassa havaitaan viitteitä törkeistä talousrikoksista, välikäsien käyttämisestä liiketoiminnassa tai saman henkilön toistuvasti tekemistä konkurssista.

Julkisselvitys kestää arviolta keskimäärin viisi vuotta. Julkisselvitysten tuloksia seurataan säännönmukaisesti, mutta julkisselvitysten pitkästä kestoista johtuen vain muutamia julkisselvityksiä on ennätetty saattaa päätökseen. Tästä syystä julkisselvitysten tuloksista ei ole vielä käytettävissä riittävästi tietoja luotettavan vaikuttavuusarvion pohjaksi. Julkisselvityksillä pystytään kuitenkin saattamaan vähävaraisiin konkursseihin liittyvät törkeimmät väärinkäytökset asianmukaisesti poliisin tutkittaviksi ja toteuttamaan rikosvastuu konkursseihin liittyvissä talousrikoksissa.

3. Toiminnallinen tehokkuus

Konkurssiasiamiehen toimiston määrärahat ja kustannukset ovat kehittyneet seuraavasti:

Vuosi	palkat	toimintamenot	yhteensä
2006	609 284	508 154	1 117 438
2007	613 775	566 886	1 180 661
2008	674 846	536 165	1 211 011

Konkurssiasiamiehen toimiston henkilötyövuosimäärä pysyi ennallaan 10 henkilötyövuodessa.

Vireille pantujen konkurssien ja yrityssaneerausten määrä on kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Konkurssit	Yrityssaneeraukset
2006	2 285	302
2007	2 258	306
2008	2 615	304

Toiminnan kustannukset ovat nousseet noin 3 %. Kustannuksia on nostanut erityisesti palkkatason nousu. Konkurssien määrä on kasvanut viime vuodesta 16 %. Konkurssien määrän kasvu kiihtyi loppuvuotta kohden.

Julkisselvitysmenettelyn kustannuksia on maksettu valtion varoista, kustannuksia on peritty takaisin valtiolle ja julkisselvityspesistä on jaettu varoja velkojille seuraavasti:

Vuosi	Maksettu	Peritty valtiolle	Jaettu velkojille
2005	69 295	84	-
2006	106 972	11 665	574 943
2007	118 946	1 887	203 503
2008	292 817	2 860	175 858

Vasta muutamia julkisselvityksiä on saatettu loppuun, eikä julkisselvitysjärjestelmän taloudellisesta tuloksesta voida tehdä varmoja päätelmiä. Alustavan arvioin mukaan noin kolmasosa julkisselvityksistä kattaa

omat kustannuksensa niin, ettei valtion varoja ole tarpeen lainkaan käyttää kustannusten kattamiseen.

Konkurssiasiamiehen määräyksestä suoritettujen erityistarkastusten kustannuksia maksettiin valtion varoista ja perittiin takaisin valtiolle seuraavasti:

Vuosi	Maksettu	Peritty valtiolle	Takaisinperintä %
2006	329 714	85 663	26,0
2007	363 576	84 744	23,3
2008	348 403	122 490	35,1

Erityistarkastuksiin käytettävien määrärahojen osalta toimisto on nettobudjetoitu. Vuoden 2008 osalta oli erityistarkastuskustannusten takaisinperinnäksi budjetoitu 75 000 euroa. Takaisinperinnän kertymäksi muodostui 122 000 euroa.

4. Toiminta ja tulokset

Konkurssipesien hallinnon valvonta

Konkurssiasiamiehen keskeisin tehtävä on konkurssipesien hallinnon valvonta. Valvonta tapahtuu toisaalta konkurssipesistä säännönmukaisesti toimitettavia asiakirjoja seuraamalla ja toisaalta neuvomalla ja ohjaamalla pesänhoitajia, velallisia, velkojia ja muita tahoja yhteydenottojen pohjalta eri pesänhoidon ongelmatilanteissa Päivittäinen neuvonta tapahtuu pääosin puhelimitse tai sähköpostitse. Toimiston virkamiehet ovat osallistuneet lukuisiin hyvää pesänhoitotapaa edistäviin koulutustilaisuuksiin, neuvotteluihin ja velkojainkokouksiin. Toimiston internetsivulla on ”Konkurssiasioista kysyttyä” osio, johon on kerätty konkurssiasiamiehen tulkintasuosituksia hyvästä pesänhoitotavasta. Sivulla on vierailut 5 000 -10 000 kävijää kuukaudessa.

Havaittuihin pesänhoidon laiminlyönteihin tai väärinkäyttöihin on puututtu ohjein ja tarvittaessa hakemalla pesänhoitajan vapautusta tehtävästään. Pesänhoitajista tehdyistä kanteluista ja toimenpidepyynnöistä annettiin 18 kirjallista konkurssiasiamiehen ratkaisua. Kantelun syynä oli useimmiten omaisuuden realisaatio ja haltuunotto sekä velallisen kohtelu.

Valvontaan liittyvien toimenpiteiden määrä on huomattava, mutta niitä ei ole niiden luonteesta johtuen juurikaan erikseen tilastoitu. Toimenpiteiden määrä on riippuvainen konkurssien määrän kehityksestä, jota on kuvattu edellä kohdassa 3.

Konkurssipesien tarkastukset

Raukeavien ja vähävaraisten konkurssipesien erityistarkastuksia on tehty konkurssivelallisen konkurssia edeltävien väärinkäytösten selvittämiseksi. Tarkastuksia on teetetty paljolti julkisselvityksen tarpeisiin.

Konkurssiasiamiehen toimiston tarkastustoiminta on kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Velallisen tarkastukset	Konkurssipesien tarkastukset	Yhteensä
2006	83	18	101
2007	80	10	90
2008	80	4	84

Oikeusministeriön kanssa sovittu tulostavoite oli vähintään 85 erityistilintarkastuksen teettäminen vähävaraisissa konkurssipesissä. Tulostavoitetaso on saavutettu.

Helsinkiläinen rakennusalan yritys asetettiin konkurssiin vuonna 2002. Konkurssipesä oli vähävarainen. Konkurssiasiamies teetti pesänhoitajan pyynnöstä velallisen toiminnan erityistarkastuksen. Pesänhoitaja laajensi tarkastusta omalla kustannuksellaan. Erityistarkastushavaintojen perusteella pesänhoitaja nosti takaisinsaantikanteen velallisen läheisyhtiötä vastaan. Vaatimus perustui siihen, että velallinen näytti perusteettomasti luopuneen saatavastaan läheisyhtiöltä. Käräjäoikeus hylkäsi pesänhoitajan vaatimuksen mutta hovioikeus tuomitsi saatavasta luopumisen peräytymään. Läheisyhtiö suoritti tuomion perusteella konkurssipesälle pääomaa, kuluja ja korkoja yhteensä 610 000 euroa. Konkurssipesästä kertyi velkojille jako-osuuksia 365 000 euroa. Konkurssiasiamiehen teettämä erityistilintarkastus maksoi 7 300 euroa, mikä summa on peritty konkurssipesältä takaisin valtiolle.

Julkisselvitykset

Konkurssimenettelyä voidaan konkurssiasiamiehen hakemuksesta jatkaa julkisselvityksenä, jos sitä voidaan pitää perusteltuna pesän vähävaraisuuden taikka velalliseen tai konkurssipesään kohdistuvien selvitystarpeiden vuoksi. Konkurssiasiamies määrää julkisselvittäjän, joka konkurssiasiamiehen valvonnassa ja kuluvastuulla selvittää konkurssipesän.

Julkisselvityksen ja erityistarkastuksen kohteeksi on valittu konkurssesja, joissa on ollut syytä epäillä törkeitä talousrikoksia, saattohoitoa ja konkurssien ketjuttamista. Vakavimmat tapaukset on näin pystytty saattamaan esitutkintaan.

Julkisselvitysten määrä on kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Aloitettut julkisselvitykset	Päätetyt julkisselvitykset
2005	54	2
2006	68	6
2007	47	22
2008	47	15

Oikeusministeriön kanssa sovittu tulostavoite oli vähintään 50 uuden julkisselvityksen käynnistäminen. Määrällistä tulostavoitetta ei aivan saavutettu mutta julkisselvitys on käynnistetty kaikissa konkurssesissa, joissa se arvioitiin tarkoituksenmukaiseksi.

Konkurssiasiamies käynnisti pesänhoitajan kuoleman takia julkisselvityksen kahdessa konkurssipesässä. Tarkastuksessa kävi ilmi, että pesänhoitaja oli nostanut pesistä perusteettomasti varoja itselleen. Julkisselvittäjät esittivät

pesänhoitajan kuolinpesälle vaatimuksen perusteettomasti nostettujen varojen palauttamisesta konkurssipesiin. Kuolinpesän hallinto palautti konkurssipesiin ilman oikeudenkäyntiä 80.000 euroa. Konkurssipesistä maksettiin velkojille jako-osuuksia yhteensä 83 000 euroa. Julkisselvityksen kustannukset olivat 2 000 euroa ja ne katettiin konkurssipesien varoista.

Pesänhoitajien vapauttaminen tehtävästään

Konkurssipesän pesänhoitajien vapauttamiseen tehtävästään ei ole viime vuosina ilmennyt aihetta yhtä usein kuin konkurssiasiamiehen toiminnan alkuaikoina. Kuluvana vuotena ei pesänhoitajia ole tarvinnut vapauttaa pesänhoitajan epäillyn rikoksen vuoksi.

Konkurssiasiamiehen aloitteesta pesänhoitajia on vapautettu tehtävistään seuraavasti:

Vuosi	Pesänhoitajat	Pesien lukumäärä
2006	7	28
2007	6	10
2008	6	9

Vapauttamisperusteena on kertomusvuonna ollut neljän pesänhoitajan osalta esteellisyys, yhden osalta luottamuspula ja yhden osalta kuolema.

Vuodesta 1996 lähtien konkurssiasiamiehen aloitteesta on vapautettu yhteensä 109 pesänhoitajaa 245 konkurssipesästä.

Koulutustoiminta

Koulutusta on annettu koulutuslaitosten ja yhteistyökumppaneiden koulutustilaisuuksissa. Koulutuksen aiheina olivat pääasiassa ajankohtaiset konkurssiasiat, julkisselvitys, konkurssiasiamiehen toiminta, erityistarkastukset ja yrityssaneeraus.

Konkurssiasiamiehen toimiston edustajat ovat toimineet kouluttajina seuraavasti:

Vuosi	Koulutustilaisuudet
2006	35
2007	32
2008	26

Kansainväliset yhteydet

Konkurssiasiamiehen toimisto on aktiivisesti ylläpitänyt kansainvälisiä suhteita ja on osallistunut seuraavaan tilaisuuteen:

- International Association of Insolvency Regulators, IAIR, vuosikonferenssi, Pietari, 23.-25.6.2008, Eeva Arko-Koski ja Harri Hämäläinen

Konkurssiasiamiehen artikkeli Suomen konkurssi- ja yrityssaneerausjärjestelmästä ja konkurssiasiamiehen roolista julkaistiin Insol Europe –järjestön lehdessä.

Konkurssiasiamiehen toimiston vieraina kävivät Pohjoismaiden neuvoston koulutusohjelman puitteissa Latvian konkurssivalvontaviranomaisen edustajat 16.-17.9.2008.

Konkurssiasiaain neuvottelukunta

Konkurssiasiamiehen apuna toimiva konkurssiasiaain neuvottelukunta kokoontui vuoden aikana kymmenen kertaa. Neuvottelukunta uudisti velallisselvityksestä, työsuhteista, velkojainkokouksen järjestämisestä ja pesänhoitajan palkkiosta annettuja suosituksiaan. Neuvottelukunnan kokousten ja uudistustyön sihteereinä ovat toimineet Konkurssiasiamiehen toimiston virkamiehet.

Neuvottelukunta antoi Oikeusministeriölle lausunnon konkurssiasiamiehen tekemästä esityksestä sähköisen konkurssipesien hallinnon valvontajärjestelmän (KOVA) luomiseksi.

5. Henkilöstö

Vuonna 2008 toimiston henkilökuntaan kuuluivat konkurssiasiamies, toimistopäällikkö, kuusi konkurssiylitarkastajaa ja kaksi sihteeriä. Näissä tehtävissä ovat vuoden aikana työskennelleet:

konkurssiasiamies	Eeva Arko-Koski
toimistopäällikkö	Harri Hämäläinen
konkurssiylitarkastajat	Petri Hirsimaa Riitta Hämäläinen vv. 1.10.2008 lukien Petri Jokinen vs. Tuomo Kare Antti Kurikka Pekka Pulkamo Marina Vatanen vv. 5.4.2008 lukien
osastosihteeri	Anneli Rauhaniemi
toimistosihteeri	Tiina Narvanne vv. Pirjo Sunnari vs.

Konkurssiasiamiehen toimiston Oulun toimipisteen toiminta päättyi 31.5.2008 ja konkurssiylitarkastaja Pulkamo siirtyi Helsingin toimistoon.

Toimiston henkisten voimavarojen hallintaa ja kehitystä kuvaavat tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti:

KONKURSSIASIAMIEHEN TOIMISTON HENKILÖSTÖVOIMAVARAT	Toteutunut 2006	% osuus	Toteutunut 2007	% osuus	Toteutunut 2008	% osuus	vert. ed. v.
1.Henkilöstömäärä, rakenne ja kulut							
henkilötyövuodet (sis. työllisyysvaroin palkatut ja korkeakouluharjoittelijat)	10,2		10,2		10,5		0,3
henkilöstömäärä	11		11		12		1
naiset	5	45,5	6	54,5	6	50,0	0
miehet	6	54,5	5	45,5	6	50,0	1
vakinaiset	8	72,7	9	81,8	10	83,3	1
naiset	4	36,4	5	45,5	5	41,7	0
miehet	4	36,4	4	36,4	5	41,7	1
määräaikaiset	3	27,3	2	18,2	2	16,7	0
naiset	1	9,1	1	9,1	1	8,3	0
miehet	2	18,2	1	9,1	1	8,3	0
kokoaikaiset	11	100,0	11	100,0	12	100,0	1
naiset	5	45,5	6	54,5	6	50,0	0
miehet	6	54,5	5	45,5	6	50,0	1
osa-aikaiset	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
naiset	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
miehet	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
keski-ikä	44,9		46,5		47,7		1,2
naiset	46		46,7		47,7		1,0
miehet	44		46,4		47,7		1,3
yli 45-vuotiaiden osuus henkilöstöstä	54,5		72,7		75,0		2,3
tehty työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta %	76,3		80,0		77,5		-2,5
kokonaistyövoimakustannukset €/vuosi	783 191		736 798		879 730		19 %
tehdyn työajan palkat,% osuus palkkasummasta	85,6		86,1		80,0		-6,0
välilliset työvoimakustannukset	236 404		234 736		316 233		35 %
ja niiden % osuus tehdyn työajan palkoista	48,9		46,8		56,1		9,4
2.Työhyvinvointi							
työtyytyväisyysindeksi							
vaihtuvuus							
lähtövaihtuvuus % (ulkoiset päätyneet palvelussuhteet)	0		9,1		0,0		-9,1
tulovaihtuvuus % (ulkoiset alkaneet palvelussuhteet)	10		0,0		0,0		0,0
työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen % henkilöstöstä	0		0		0		0
sairauspoissaolot, työpäivää/htv	2,0		4,5		1,9		-2,6
työterveyshuolto, €/htv	206,2		519,3		*		

3. Osaaminen				
koulutustasoindeksi	6,4	6,4	6,4	0,0
naiset	5,5	5,8	5,8	0,0
miehet	7,2	7,2	7,2	0,0
koulutuksen pituus, työpäivää/koulutettu	3,2	2,8	3	0,2
koulutuspanostus, työpäivää/htv	1,9	2,7	2,6	-0,1
koulutus ja kehittäminen, €/htv	1466,9	1818,2	1995,4	10 %
henkilöstön arvo, €	9 913 186	8 303 617	8 641 583	4 %

* terveydenhuollon palautukset ovat suuremmat kuin kulut

6. Tilinpäätösanalyysi

Toimintamenoissa palkkojen osuus on yleisen palkkatason nousun myötä entisestään kasvanut. Muut menot ovat pysyneet vuoden 2007 tasolla tai jopa vähän laskeneet siitä. Palkkojen jälkeen suurin menoerä on velallisen toiminnan selvittämiseksi teetetyistä erityistilintarkastuksista maksetut tilintarkastajien palkkiot. Niiden määrä vuonna 2008 oli 348 000 euroa.

Nettotoimintamenoiksi oli budjetoitu 1 154 488 euroa ja menoja kertyi yhteensä 1 088 521 euroa. Menoja kertyi 18 000 euroa budjetoitua vähemmän. Vuokra- ja matkamenot jäivät budjetoitua pienemmiksi lähinnä Oulun toimipisteen sulkemisen vuoksi. Erityistarkastusten takaisinperinnästä kertyi 47 000 yli budjetoidun määrän. Takaisinperinnän kertymää nosti arvioitua suuremmaksi erään vanhan konkurssipesän yksittäinen yli 26 000 €:n takaisinperintä.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Edellä on jo käsitelty julkisselvitykseen ja erityistarkastuksiin liittyviä tulostavoitteita.

Yhdessä konkurssiasiaain neuvottelukunnan kanssa on uudistettu hyvästä pesänhoitotavasta annettuja suosituksia.

Konkurssiasiamies on seurannut yrityssaneerauslain muutosten vaikutusta yrityssaneerausasioiden käsittelyyn sekä perusselvitysten tasoa ja yleisimpiä puutteita niissä.

Yhdessä valtakunnansyyttäjän kanssa on jätetty oikeusministeriölle esitys konkurssilain muuttamisesta raukeavissa konkurseissa esiin tulevien vähäisempien talousrikosten saattamiseksi esitutkintaan (Työryhmän mietintö 30.9.2007: Konkurssiin liittyvän rikosepäilyn saattaminen esitutkintaan).

Konkurssiasiamies on laatinut ja esittänyt ministeriölle tuottavuushankkeen sähköisen konkurssipesien hallinnon valvontajärjestelmän (KOVA) luomiseksi. Hankkeelle ei ole toistaiseksi löytynyt rahoitusta ministeriöltä.

Ministeriön kanssa sovitut tulostavoitteet on saavutettu.

7. Allekirjoitus

Helsingissä 13.3.2009

Konkurssiasiamies

Eeva Arko-Koski